

Investigating the status of scientific products and the co-occurrence of keywords in the field of tax Based on Web of Science Indexed Papers

Mahnaz
Mahmoudkhani^{1*}

 1. Ph.D. Student, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences & Economics, Alzahra university, Tehran, Iran.

Email: m.mahmoudkhani@alzahra.ac.ir

Date of Reception:
05/12/2019

Date of Acceptation:
18/04/2020

Abstract

Purpose: Bibliometrics is one of the key areas of scientometric. Bibliometrics is very useful for organizing information in a particular discipline. The main purpose of this study is to investigate the status of scientific productions and identify key areas of tax using the co-occurrence of keywords.

Methodology: In this study, the Web of Science database was used to collect research data. The VOS Viewer Software was also used to draw a map of the co-occurrence of keywords. Papers, countries, and the top journals on the subject of tax were identified. Key tax issues were identified using Co-word analysis.

Findings: The results showed that the Journal of taxation has published the most tax articles. The Journal of Public Economics has the most citations. The United States has the most articles in this field. The most important topics were taxation, tax evasion, tax competition, tax avoidance, and tax reforms.

Conclusion: The results showed that the general trend of publication of articles is upward and the highest number of articles is published in 2019. The results also show that the trend of publication of articles by Iranian researchers at the international level is low, so more attention should be paid to improve the status of Iran at the international level.

Keywords: Bibliometrics, Tax, Web of Science, Co-words.

بررسی وضعیت تولیدات علمی و هم‌رخدادی واژگان کلیدی حوزه مالیات بر اساس مقالات نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس

۱. دانشجوی دکتری حسابداری دانشگاه الزهرا (س)، تهران، ایران.

مهناز محمودخانی^{*۱}

Email: m.mahmoudkhani@alzahra.ac.ir

چکیده

هدف: کتاب‌سنجی یکی از حوزه‌های اساسی در علم‌سنجی است. کتاب‌سنجی برای سازمان‌دهی اطلاعات موجود در یک رشته علمی خاص بسیار مفید است. هدف اصلی این پژوهش، بررسی وضعیت تولیدات علمی و شناسایی حوزه‌های کلیدی مالیات با استفاده از هم‌رخدادی واژگان کلیدی است.

روش‌شناسی: در این پژوهش از پایگاه وب آو ساینس برای گردآوری داده‌های پژوهش استفاده شد. از نرم‌افزار وس ویوور برای ترسیم نقشه هم‌رخدادی واژگان کلیدی گردید. مقاله‌ها، کشورها و مجلات برتر در حوزه مالیات شناسایی شدند. موضوعات کلیدی حوزه مالیات با استفاده از تحلیل هم‌واژگانی مورد بررسی قرار گرفتند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان دادند که مجله مالیات بیشترین مقالات حوزه مالیات را انتشار داده است و مجله اقتصاد عمومی دارای بیشترین استناد بوده است. آمریکا دارای بیشترین مقالات این حوزه بوده است. محورهای موضوعی مالیات‌بندی، فرار مالیاتی، رقابت مالیاتی، اجتناب مالیاتی، مالیات بهینه و اصلاحات مالیاتی از بیشترین اهمیت برخوردار بودند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که روند کلی انتشار مقالات صعودی است و بیشترین تعداد مقالات در سال ۲۰۱۹ منتشر شده است. همچنین نتایج بیانگر این بود که روند وضعیت انتشار مقالات محققان ایرانی در سطح بین‌الملل در حوزه مورد مطالعه کم بوده است، از همین رو لازم است که توجه بیشتری نسبت به بهبود وضعیت جایگاه ایران صورت گیرد.

واژگان کلیدی: کتاب‌سنجی، مالیات، وب آو ساینس، هم‌واژگانی.

صفحه ۱۳۶-۱۱۵
دریافت: ۱۳۹۸/۹/۱۴
پذیرش: ۱۳۹۹/۱/۳۰

بررسی وضعیت تولیدات علمی و هم‌رخدادی واژگان کلیدی حوزه مالیات بر اساس مقالات نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس

مقدمه و بیان مسئله

تعداد مقالات و ادبیات علمی موجود در یک رشته پژوهشی خاص یا موضوع تحقیقاتی غالباً بسیار زیاد است، همین امر باعث می‌شود تا محققان در یک مرور کلی ساختاریافته از اطلاعات مربوطه با چالش‌هایی مواجه شوند (رودریگز، وان اک، والتمن و جنسن^۱، ۲۰۱۴؛ ون نانن، لی، رینرز و پانت^۲، ۲۰۱۸). تحلیل کتاب‌سنجی، تکنیکی است که امکان ارائه یک مرور کلی ماکروسکوپی^۳ گونه از مقادیر زیادی از ادبیات دانشگاهی را تسهیل می‌نماید. تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجی همچنین امکان شناسایی شکاف‌های جاری در یک رشته تحقیقی خاص را فراهم می‌کند (ون نانن و همکاران، ۲۰۱۸). تحلیل کتاب‌سنجی می‌تواند جدیدترین پیشرفت‌ها و مباحث پیشرو در یک زمینه خاص تحقیقاتی را نشان دهد (وانگ، پان، کی، وانگ و وی^۴، ۲۰۱۴). با تجزیه و تحلیل کمی اطلاعات مقالات، می‌توان خصوصیات و روند توسعه تولیدات علمی یک زمینه خاص را مشخص کرد. برای ارزیابی عملکرد و الگوهای تحقیقاتی نویسندگان، مجلات، کشورها و مؤسسات نیز می‌توان از روش‌های کتاب‌سنجی استفاده کرد. تعداد مجلات مختلفی که در یک موضوع خاص مقاله منتشر می‌کنند و دسته‌بندی موضوعی که به انتشارات اختصاص می‌یابد، می‌تواند نشانگر تنوع مباحث پژوهشی و ویژگی چندرشته‌ای یک حوزه تحقیقاتی باشد (ون نانن و مکاران، ۲۰۱۸).

مطالعات کتاب‌سنجی به محققان این امکان را می‌دهد که شاخص‌هایی قابل اعتماد از کیفیت پژوهش به دست آورند (گونگورا اورژولا^۵، ۲۰۱۰)؛ با این حال، تحلیل کتاب‌سنجی شامل تجزیه و تحلیل شاخص‌های استنادی به‌منظور شناسایی نویسندگان و ناشران دارای ضریب تأثیر بالاست. پایگاه وب آو ساینس^۶ محبوب‌ترین پایگاه داده است که برای ثبت و اندازه‌گیری تعداد و کیفیت انتشارات دانشگاهی مورد استفاده قرار می‌گیرد (خدابنده‌لو، مهران و نیمچیسالم^۷، ۲۰۱۸). این پایگاه به‌عنوان تأثیرگذارترین بانک اطلاعاتی در تحقیقات دانشگاهی در نظر گرفته می‌شود؛ زیرا این پایگاه فقط شامل آن دسته از مجلاتی می‌شود که از بالاترین استانداردها برخوردار باشند (مریگو و یانگ^۸، ۲۰۱۷)، از همین رو در این پژوهش از پایگاه وب آو ساینس برای تحلیل داده‌ها استفاده شد.

تجزیه و تحلیل هم‌واژگانی^۹ که به‌عنوان هم‌رخدادی^{۱۰} نیز یاد می‌شود، تحلیل استفاده از واژگان یا اصطلاحاتی است که هم‌زمان در یک مجموعه ادبیات رخ می‌دهد تا ارتباط بین مضامین مختلف پژوهشی در بین رشته‌ها را نشان دهد که توسط مجموعه ادبیات استفاده شده است (ژانگ و همکاران، ۲۰۱۶). تحلیل هم‌واژگانی شیوه‌ای از تحلیل محتواست که از طریق هم‌رخدادی واژه‌ها با مفاهیم موجود در متون و منابع حاصل می‌شود و از طریق آن می‌توان مفاهیم اصلی یک زمینه یا حوزه علمی را شناخت و به واسطه این شناخت، الگوها و رویدادهای مفهومی، ساختار علمی، شبکه مفهومی، روابط سلسله‌مراتبی مفاهیم و مقولات مفهومی حوزه مورد مطالعه را کشف، ترسیم و مدیریت کرد. تحلیل هم‌واژگانی، ابزاری برای کشف الگوهای پنهان و رویدادهای نوظهور مفهومی است. پیش‌فرض‌های تحلیل هم‌واژگانی که در سال ۱۹۸۳ توسط کالون مطرح شد، بر این فرض استوار بود که حضور واژه‌ها یا مفاهیم در کنار

1. Rodrigues, van Eck, Waltman & Jansen
2. van Nunen, Li, Reniers & Ponnet
3. macroscopic
4. Wang, Pan, Ke, Wang & Wei
5. Góngora Orjuela
6. Web of Science (WOS)
7. Khodabandelou, Mehran & Nimehchisalem
8. Merigó & Yang
9. Co-word analysis
10. Co-occurrence

یکدیگر نشان‌دهنده محتوای آن مدرک است؛ بنابراین، با اندازه‌گیری میزان این هم‌رخدادی می‌توان شبکه مفاهیم یک زمینه علمی را ترسیم کرد. این شبکه مفهومی با شمارش تعداد دفعات حضور هر اصطلاح موضوعی و هم‌نشینی آن با موضوعات دیگر ترسیم می‌شود. به عبارتی، اگر دو اصطلاح با هم در یک مدرک به کار روند و هر چه بیشتر با هم تکرار شوند، یعنی این دو واژه ارتباط معنایی بیشتری با هم دارند. از هم‌رخدادی دو اصطلاح یا دو واژه برای کشف پیوند و رابطه میان دو موضوع در یک حوزه پژوهشی نیز استفاده می‌شود و از این طریق می‌توان توسعه و پیشرفت آن حوزه از علم را ردیابی کرد این رویکرد خود بر سه فرضیه استوار است (احمدی و عصاره، ۱۳۹۶).

۱. واژگان مورد استفاده در متون علمی توسط نویسندگان به دقت انتخاب می‌شوند؛
۲. استفاده از واژگان مختلف در یک متن، نشان‌دهنده وجود برخی روابط غیرجزئی میان آنهاست؛
۳. تکرار هم‌رخدادی‌های واژه‌ها توسط نویسندگان مختلف در متون متفاوت به این معناست که روابط میان این واژه‌ها در حوزه علمی مورد مطالعه حائز اهمیت است.

مالیات به‌عنوان سهم هر فرد حقیقی یا حقوقی از هزینه امکانات و کالاهای عمومی جامعه، ابزار مناسبی برای توزیع درآمد بوده و همواره به‌عنوان اصلی بدیهی پذیرفته شده است. مالیات علاوه بر آنکه از مهم‌ترین منابع مخارج دولت است، یکی از ابزارهای مؤثر در خط‌مشی‌های مربوط به برقراری ثبات اقتصادی، تخصیص مجدد منابع اقتصادی و تعدیل نابرابری درآمد است (خانزادی، حیدریان و مرادی، ۱۳۹۳). مالیات نقش مهمی در رشد و توسعه اقتصادی کشورها دارد، همین امر سبب شده است که این حوزه به‌عنوان یک موضوع پژوهشی مهم در بسیاری از رشته‌ها به خصوص رشته‌های حسابداری، مدیریت و اقتصاد مطرح باشد. از همین رو مقالات زیادی در این حوزه پژوهشی به رشته تحریر در آمده است. ماهیت چندرشته‌ای بودن پژوهش‌های مالیات باعث شده است که تعداد مقالات این حوزه بالا باشد، همین امر شناسایی حوزه‌های مهم پژوهشی و جهت غالب تحقیقاتی این حوزه را دشوار کرده است. مشخص نبودن جهت مطالعاتی حوزه مالیات، وضعیت تولیدات کشورها، مجلات برتر و حوزه‌های کلیدی پژوهشی، لزوم بررسی و مطالعه این حوزه را زیاد کرده است. پژوهشگران حوزه مالیات نیازمند بینش دقیقی از جهت فکری ادبیات جهانی این حوزه پژوهشی هستند تا بر آن اساس درک دقیقی از نیازهای پژوهشی این حوزه داشته باشند. پژوهش حاضر می‌تواند خلأ موجود در این زمینه را رفع کند. همچنین این مطالعه می‌تواند در خط‌مشی تحقیقات آتی تأثیر بگذارد. از سویی تاکنون تحقیقی در زمینه وضعیت تولیدات علمی کشور ایران در حوزه مالیات در پایگاه وب‌و-ساینس انجام نشده است، لذا این تحقیق می‌تواند در بررسی وضعیت جایگاه ایران متمرثر باشد. به‌طور کلی به دلیل اهمیتی که بررسی وضعیت تولیدات علمی و شناسایی موضوعات کلیدی حوزه مالیات برای پژوهشگران دارد، انجام چنین مطالعه‌ای در حوزه مالیات ضروری است. از همین رو مسئله اصلی پژوهش این است که وضعیت تولیدات علمی و نقشه علمی واژگان کلیدی تحقیقات حوزه مالیات چگونه است؟

تحلیل‌های کتاب‌سنجی برای درک حوزه‌های مهم پژوهشی، بسیار متمرثر است. همچنین از کتاب‌سنجی می‌توان مقالات پراستناد و مجلات برتر این حوزه را شناخت. هدف اصلی این پژوهش ارائه یک تحلیل کتاب‌سنجی از پژوهش‌های حوزه مالیات است. این پژوهش یک مرور کلی از موضوعات اصلی و روندهای موجود در زمینه پژوهشی مالیات را ارائه می‌دهد. این پژوهش دارای دانش افزایی است. تاکنون پژوهشی در ایران به تحلیل کتاب‌سنجی مقالات مالیات نپرداخته است. معدود پژوهش‌های صورت‌گرفته خارجی، به تحلیل کتاب‌سنجی حوزه‌هایی چون مالیات کربن و اجتناب مالیاتی پرداخته‌اند و به حوزه مالیات به‌طور عام توجهی نشده است. در این پژوهش ابتدا مبانی

بررسی وضعیت تولیدات علمی و هم‌رخدادی واژگان کلیدی حوزه مالیات بر اساس مقالات نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس

نظری ارائه می‌شود، در ادامه روش پژوهش شرح داده شده و در نهایت یافته‌ها و نتیجه‌گیری بیان می‌شود.

سؤال‌های پژوهش

سؤال‌های پژوهش به شرح زیر مطرح می‌شوند:

۱. روند انتشار مقالات حوزه مالیات در پایگاه وب آو ساینس چگونه است؟
۲. وضعیت نقشه واژگان کلیدی مقالات مالیات چگونه است؟
۳. کدام کشورها دارای بیشترین مقالات در حوزه مالیات هستند؟
۴. مجلات پیشرو در حوزه مالیات کدام است؟
۵. کدام یک از مقالات دارای بیشترین ارجاع در حوزه مالیات هستند؟
۶. مقاله داغ پژوهشی در حوزه مالیات چیست؟
۷. وضعیت انتشار مقالات ایرانی در پایگاه وب آو ساینس چگونه است؟

چارچوب نظری

مفهوم کتاب‌سنجی^۱، نخستین بار توسط پریچارد در سال ۱۹۶۹ مطرح شد. کتاب‌سنجی از آن زمان تاکنون روند قابل توجهی از تغییر را پشت سر گذاشته و در چندین رشته جایگاهی خاص را به خود اختصاص داده است. کتاب‌سنجی بینشی کلی در رابطه با زمینه مورد بررسی با تجزیه و تحلیل داده‌هایی از قبیل تعداد آثار علمی، نویسندگان و منابع مورد اشاره ارائه می‌دهد. مطالعات کتاب‌سنجی راهنمای مجله یا افرادی است که می‌خواهند در یک حوزه پژوهشی پیشرفت کنند (گانای و یاردیم‌کگلو^۲، ۲۰۱۸). تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجی در ارزیابی فعالیت‌های علمی، ارزیابی نشریات و انجام تجزیه و تحلیل استنادی استفاده می‌شود. علاوه بر این، کتاب‌سنجی می‌تواند نقش مهمی در فرایند تصمیم‌گیری مربوط به تولیدات علمی داشته باشد. درحقیقت از یافته‌های حاصل از کتاب‌سنجی برای رتبه‌بندی برنامه‌ها و اعطای سمت‌های دانشگاهی و ارزیابی عملکرد مجلات، کشورها و مؤسسات می‌توان استفاده نمود. یافته‌های کتاب‌سنجی همچنین می‌تواند توسط سیاست‌گذاران و مؤسسات تأمین‌کننده اعتبار برای ارزیابی نحوه تخصیص بودجه به پژوهش‌ها مورد بهره‌برداری قرار گیرد (ون نانن و همکاران، ۲۰۱۸).

در حال حاضر، استفاده از تکنیک‌های کتاب‌سنجی که باعث تحلیل و ارزیابی کمی از وضعیت انتشار مقالات می‌شود، بسیار رایج است. این زمینه که به لطف توسعه رایانه و اینترنت یک رشته وسیع‌تر را تشکیل داده است و شامل علم‌سنجی و علم اطلاعات نیز است، طی سال‌های گذشته رشد بسیاری داشته است (مریگو، ۲۰۱۴). مهم‌ترین مزیت کتاب‌سنجی این است که تصویری کلی از یک حوزه تحقیقاتی ارائه می‌دهد که در شناسایی تأثیرگذارترین تحقیقات و شناسایی روندهای اصلی پژوهش‌ها در طول زمان بسیار مفید است (مریگو یانگ، ۲۰۱۷). زاپیک و کاتر^۳ (۲۰۱۵) بیان کردند تحلیل کتاب‌سنجی جایگزینی برای روش‌های مرور ادبیات در مقایسه با روش‌های سنتی است و تحلیل کتاب‌سنجی عینیت مطالعات مروری را افزایش می‌دهد. مطالعات کتاب‌سنجی همچنین برای بسیاری از اهداف از جمله مرور کلی در یک زمینه تحقیق و تجزیه و تحلیل محققان پیشرو مفید است (بونیللا، مریگو و تورز، ۲۰۱۵).

- 1 . bibliometric
- 2 . GÜNAY & Yardımcıoğlu
- 3 . Zupic & Čater
- 4 . Bonilla, Merigó & Torres

در این راستا، ریتزآپ، استیوارت، اسمیت و بارون^۱ (۲۰۱۰) بیان کردند که تغییرات در استفاده از واژگان کلیدی در طول زمان نشان‌دهنده تغییر در موضوعات تحقیق به دلیل مباحث رقیب یا تغییر پارادایم در زمینه پژوهشی مورد مطالعه است.

تحقیقات حوزه مالیات در بسیاری از رشته‌ها سابقه‌ای طولانی دارد. ماهیت چندرشته‌ای تحقیقات مالیاتی همان چیزی است که تحقیقات مالیاتی را هیجان‌انگیز و درعین حال دشوار می‌کند. انجام تحقیقات مالیاتی می‌تواند دشوار باشد نه تنها به این دلیل که فرد باید مطالعات مالیاتی در حسابداری، مالی، اقتصاد و حقوق را دنبال کند، بلکه به این دلیل که رشته‌های مختلف اغلب از زبان‌های مختلف استفاده می‌کنند و دیدگاه‌های متفاوتی دارند. به‌عنوان مثال، اقتصاددانان عموماً روی رعایت مالیاتی^۲، اصابت مالیاتی^۳ (مانند اینکه چه کسی مالیات شرکت را تحمل می‌کند)، اثرات سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی (مانند نحوه تأثیرگذاری مالیات بر سرمایه‌گذاری) و خط‌مشی مالیات بهینه^۴ (به‌عنوان مثال، بررسی اینکه آیا مالیات بر مصرف یا درآمد در به حداقل رساندن انحرافات^۵ بهتر است؟) تمرکز می‌کنند. در رشته مالی، بررسی می‌شود که آیا مالیات بر ارزش شرکت تأثیر می‌گذارد (برای نمونه، مالیات سود سهام بر بازده‌های مورد انتظار تأثیر می‌گذارد؟)، تصمیمات خط‌مشی مالی شرکتی (به‌عنوان مثال، آیا مالیات بر استفاده شرکت از اهرم تأثیر می‌گذارد؟) و تصمیمات مربوط به سبد سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران (مثلاً نقش بین‌المللی ملاحظات مالیاتی در تخصیص پرتفولیو). پژوهش‌های مالیاتی در حسابداری برخی از سؤالات مشابه با تحقیقات مالیاتی در اقتصاد و مالی را بررسی می‌کند. علاوه بر این، از آنجاکه محققان رشته حسابداری، از دانش ویژه‌ای در مورد حسابداری و گزارشگری مالی برخوردار هستند سعی می‌کنند تا از جنبه‌های دیگری نیز به پژوهش بپردازند. به‌عنوان مثال، انگیزه‌های گزارشگری متفاوت برای اهداف حسابداری مالیاتی و مالی منجر به مطالعات تجربی متعدد در حوزه مالیات شده است. محققان حسابداری همچنین از مزیت‌های دیگر، یعنی افشای اطلاعات و افشای مالیات در صورت‌های مالی استفاده می‌کنند تا بررسی کنند که آیا حساب‌های مربوط به مالیات حاوی اطلاعاتی در مورد سود جاری و آتی و ارزش شرکت است یا خیر؟ حسابداران همچنین در بررسی مسائل مربوط به عدم تقارن اطلاعاتی (مثلاً عدم تقارن اطلاعاتی بین شرکت و دولت و بین سهام‌داران و مدیران) مزیت نسبی دارند و در آنجا محورهای اندازه‌گیری و اطلاعات از جمله موضوعات اصلی است (هانولون و هیزمن^۶، ۲۰۱۰). یکی از حوزه‌های مهم پژوهشی دیگر فرار مالیاتی است. مطالعه فرار مالیاتی به طور کلی در همه کشورها جهت‌های مشترکی دارد. با این حال، برخی ویژگی‌های ملی نیز وجود دارد که به سطح توسعه، ویژگی‌های اقتصاد یا سنت‌های خاص مربوط به کشورها وابسته است (نوزوروا، کیرینکو و سکلیارو^۷، ۲۰۱۷)؛ بنابراین زمینه‌ها و محورهای پژوهشی در حوزه مالیات زیاد است. این پژوهش با استفاده از تحلیل کتاب‌سنجی سعی دارد حوزه‌های مهم پژوهشی را شناسایی کند. همچنین وضعیت مقالات منتشر شده را در قالب تحلیل‌های مختلفی مورد ارزیابی قرار دهد.

1. Ritzhaupt, Stewart, Smith & Barron
2. tax compliance
3. tax incidence
4. optimal tax
5. distortions
6. Hanlon & Heitzman
7. Nevzorova, Kirenenko & Sklyarov

پیشینه پژوهش

پیشینه پژوهش در داخل

مهشیدی و رفیعی مقدم (۱۳۹۶) به کشف گرایش‌های موضوعی پایان‌نامه‌های تحصیلات تکمیلی موجود در کتابخانه سازمان امور مالیاتی در حوزه موضوعات «مالیاتی» و طبقه‌بندی آنها در مقوله‌های مشخص به‌منظور تعیین سیر موضوعی و بررسی آنها در راستای اولویت‌های پژوهشی سازمان پرداختند. یافته‌های پژوهش آنان نشان داد که موضوع «سازمان وصول مالیات» بیشترین پایان‌نامه، موضوع «مالیات‌های اسلامی» کمترین پایان‌نامه و دانشجویمان مدیریت و حقوق به ترتیب بیشترین و کمترین پایان‌نامه را به خود اختصاص داده‌اند. نوبخت (۱۳۹۸) به تحلیل علم‌سنجی تولیدات علمی پژوهشنامه مالیات پرداخت. داده‌های این پژوهش با به‌کارگیری ابزار سیاهه و ارسای گردآوری و با استفاده از نرم‌افزار اکسل مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفته بودند. یافته‌های پژوهش نشان داد در طول سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۸۷، ۲۷۳ مقاله منتشر شده که ۶۲۶ نویسنده در تولید این مقالات مشارکت داشته‌اند، از این تعداد ۴۸۴ نفر را مردان و ۱۴۲ نفر را زنان تشکیل داده‌اند. با در نظر گرفتن سطح تحصیلی و مرتبه علمی نویسندگان؛ کارشناسان ارشد با ۴۲ درصد و استادیاران با ۲۸ درصد در صدر جدول نویسندگان قرار داشتند. در عین حال ۱۵ درصد مقالات تک‌نویسنده‌ای و ۸۵ درصد حاصل کارگروهی بوده است. در بین دانشگاه‌ها و مراکز علمی، دانشگاه علامه طباطبایی با ۲۷ مقاله در رتبه اول و دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی به همراه دفتر مطالعات و تحقیقات مالیاتی با ۱۶ مقاله در رتبه دوم قرار گرفته‌اند. از نظر گرایش موضوعی، ۱۱ درصد از آثار منتشر شده در حوزه ارزیابی کارکنان و ادارات مالیاتی بوده، مالیات بر درآمد شرکت‌ها با ۳۰۷ درصد و فزای مالیاتی با ۶۰۶ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. سلیمانی امیری، محمودخانی و احمدی (۱۳۹۸) به بررسی وضعیت علمی مقالات بلاک چین در پایگاه اسکوپوس پرداختند. در این پژوهش از تحلیل‌های کتاب‌سنجی برای شناخت وضعیت مقالات حوزه بلاک چین استفاده شد. از نرم‌افزار وس و یوور برای ترسیم نقشه هم‌رخدادی واژگان استفاده گردید. نتایج این پژوهش نشان داد روند انتشار و ارجاع به مقالات حوزه بلاک چین در طی زمان در حال افزایش بوده و یکی از موضوعات مورد توجه مقالات بلاک چین، حوزه «حسابرسی» بوده است.

پیشینه پژوهش در خارج

هانولون و هیومن (۲۰۱۰) یک مطالعه مروری در خصوص پژوهش‌های مالیات انجام دادند. آنها چهار حوزه اصلی ادبیات را بررسی و شناسایی نمودند که عبارت‌اند از: (۱) نقش اطلاعاتی هزینه مالیات بر درآمد گزارش شده برای حسابداری مالی؛ (۲) اجتناب مالیاتی شرکت‌ها؛ (۳) تصمیم‌گیری شرکت‌ها از جمله سرمایه‌گذاری، ساختار سرمایه و شکل سازمانی و (۴) مالیات و قیمت‌گذاری دارایی.

اسچالتیجر، جیبازیر و زوزدو^۱ (۲۰۱۳) بر اساس یک پایگاه داده که حاوی ۸۱۴ انتشاراتی انگلیسی، آلمانی و فرانسوی (که ۳۹۶ مورد از آنها در مجلات دانشگاهی منتشر شده است) با تاریخ انتشار قبل از سال ۲۰۱۲ بود، یک تحلیل کتاب‌سنجی در مورد موضوع حسابداری مدیریت زیست‌محیطی انجام دادند. اطلاعات مربوط به انتشار، مجله‌ها، نویسندگان و استنادات تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد که هرچند حسابداری مدیریت زیست‌محیطی به‌عنوان یک رشته جوان توسعه یافته است، اما هنوز هم برای اینکه بتواند در تحقیقات حسابداری و مدیریت به یک جریان

1 . Schalteger, Gibassier & Zvezdov

اصلی تبدیل شود، با چالش‌هایی روبه‌رو است. نتایج این پژوهش بیانگر این بود که اگرچه تعداد نشریات در حال رشد است، اما بخش قابل توجهی از انتشارات در خارج از مجلات اصلی حسابداری و در مجلات، کتاب‌ها و گزارش‌های غیرحسابداری منتشر شده‌اند. البته در این پژوهش، روند اخیر به سمت ایجاد مجلات تخصصی حسابداری زیست‌محیطی و پایداری نیز آشکار شد. مریگو (۲۰۱۴) با استفاده از شاخص‌های کتاب‌سنجی، بهره‌ورترین مؤلفان و نهادها در حوزه مالی را مورد بررسی قرار دادند. در پژوهش مریگو از پایگاه وب آو ساینس استفاده شد. نتایج این پژوهش از آن حاکی‌اند که ایالات متحده بهره‌ورترین کشور در پژوهش‌های مالی است و بیشتر نویسندگان و مؤسسات تأثیرگذار در پژوهش‌های مالی مربوط به این کشور هستند. ژانگ، وانگ، لیانگ و چن^۱ (۲۰۱۶) با استفاده از کتاب‌سنجی، ادبیات مالیات کربن را از سال ۱۹۸۹ تا ۲۰۱۴ بر اساس اطلاعات پایگاه وب آو ساینس مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش آنان حکایت دارند که ایالات متحده آمریکا در زمینه پژوهشی مالیات کربن دارای مقام پیشرو است. دانشگاه وریج آمستردام^۲، مؤسسه فناوری ماساچوست^۳ و دانشگاه استنفورد^۴ بهره‌ورترین پژوهشگاه‌ها بودند. علاوه بر این، حوزه‌های تحقیقاتی کلیدی فعلی در زمینه مالیات کربن مبتنی بر تحلیل هم‌واژگانی^۵ شامل تغییرات آب و هوایی و خط‌مشی‌های مربوطه، تجارت^۶ انتشار کربن، اثرات اقتصادی و اجتماعی مالیات کربن و انرژی تجدیدپذیر بود. همچنین مجله خط‌مشی انرژی^۷ بهره‌ورترین مجله در حوزه پژوهشی مالیات کربن بوده است.

نوزوروا، بابک، کیرنکو و اسکلیاروو (۲۰۱۶) به بررسی میزان انطباق انتشارات علمی در حوزه فرار مالیاتی با مباحث عملی مورد بحث بین ذی‌نفعان پرداختند. آنها از بانک اطلاعات الکترونیکی «کومرسانت»^۸ و «روسیسکایا گازتا»^۹ استفاده کردند. تجزیه و تحلیل روابط موجود در متون با توجه به منبع و سال انتشار نشان داد که مباحث تحقیق با موضوعاتی که توسط مقامات دولتی در نظر گرفته می‌شود هم‌گرا بوده است.

نوزوروا و همکاران (۲۰۱۷) با استفاده از کتاب‌سنجی، مقالات حوزه فرار مالیاتی را در نشریات روسی و انگلیسی‌زبان مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که فرار مالیاتی عمدتاً به عنوان یک مشکل کیفی در روسیه درک شده است. آنها اشاره نمودند که دانشمندان و جامعه به‌طور کلی آماده تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی-جمعیت‌شناختی و اخلاقی فرار مالیاتی نبوده و برای مقابله با فرار مالیاتی آماده نیستند. مریگو و یانگ (۲۰۱۷) یک مرور کتاب‌سنجی از تحقیقات حسابداری با استفاده از پایگاه وب آو ساینس انجام دادند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که تأثیرگذارترین مجله‌ها در تحقیقات حسابداری «مجله حسابداری و اقتصاد»^{۱۰}، «مجله پژوهش حسابداری»^{۱۱} و «مجله بررسی حسابداری»^{۱۲} است. همچنین یافته‌ها نشان داد که تأثیرگذارترین مؤسسات در سطح جهان، مؤسسات آمریکایی‌اند.

- 1 . Zhang, Wang, Liang & Chen
- 2 . The Vrije University Amsterdam
- 3 . Massachusetts Institute of Technology
- 4 . Stanford University
- 5 Co-Keyword
- 6 trading
- 7 Energy Policy
- 8 Kommersant
- 9 Rossiyskaya Gazeta
- 10 The Journal of Accounting and Economics
- 11 journal of Accounting Research
- 12 The Accounting Review

جمع‌بندی از مرور پیشینه

بررسی پیشینه پژوهش نشان داد که تاکنون پژوهشی در حوزه کتاب‌سنجی مالیات در ایران انجام نشده است. در سطح جهان نیز تنها دو مقاله فرعی در حوزه مالیات یعنی «فرار مالیاتی» و «مالیات کربن» با استفاده از کتاب‌سنجی انجام شده است که کلیه مقالات حوزه پژوهشی مالیات را پوشش نمی‌دهد. مقاله نوزوروا و همکاران (۲۰۱۶) نیز با استفاده از کتاب‌سنجی و نرم‌افزار وس ویور انجام نشده است و پایگاه مورد استفاده نیز وب آو ساینس نبوده است. در پژوهش ژانگ و همکاران (۲۰۱۶) ادبیات مالیات کربن با استفاده از کتاب‌سنجی بر اساس اطلاعات پایگاه وب آو ساینس مورد بررسی قرار گرفته است. نوزوروا و همکاران (۲۰۱۷) نیز با استفاده از کتاب‌سنجی، مقالات حوزه فرار مالیاتی را مورد بررسی قرار دادند. ادبیات پژوهشی مالیات وسیع است و دو حوزه مالیات کربن و فرار مالیاتی خود زیرشاخه‌ای از دریای پهناور ادبیات پژوهشی حوزه مالیات است؛ بنابراین این پژوهش نسبت به پژوهش ژانگ و همکاران (۲۰۱۶) و نوزوروا و همکاران (۲۰۱۷) حوزه‌ای وسیع از پژوهش‌های مالیات را دربرمی‌گیرد و یک بررسی جامع نسبت به تمام حوزه‌های پژوهشی مالیات خواهد داشت.

روش‌شناسی پژوهش

مطالعات کتاب‌سنجی مبتنی بر دو شیوه تحلیل و ترسیم نقشه علم است. در تجزیه و تحلیل کتاب‌سنجی، تأثیرگذارترین مقالات و مجلات بر اساس شاخص‌های مختلفی از قبیل تعداد انتشار و استناد مورد بررسی قرار می‌گیرند. ترسیم نقشه علم، تکنیکی است که مروری کلی و ساختاریافته از انتشارات مربوطه را ارائه می‌دهد. یکی از تکنیک‌های مورد استفاده در ترسیم نقشه علم، مصورسازی شباهت‌ها (VOS) است که یک برنامه نرم‌افزاری رایانه‌ای به نام وس ویور^۲ این تکنیک را پیاده‌سازی می‌کند (خدابنده‌لو و همکاران، ۲۰۱۸). نقشه‌های علم با ترسیم گرافیکی هر رشته علمی، راه را برای شناسایی هرچه بهتر و دقیق‌تر آن شاخه از دانش بشری و تبدیل مفهوم انتزاعی رشته علمی به مفهومی عینی‌تر هموار کرده‌اند. این نقشه‌ها با فنون و روش‌های متعددی ترسیم می‌شوند. یکی از اهداف و کاربردهای تحلیل هم‌واژگانی، ترسیم ساختار علم یا ترسیم نقشه‌های علمی است (احمدی و عصاره، ۱۳۹۶).

در پژوهش حاضر از هر دو تکنیک استفاده شده است. در این پژوهش هم وضعیت استنادی و فراوانی مقالات مورد بررسی قرار گرفته است و هم نقشه علم مقالات حوزه مالیات ارائه شده است. از نرم‌افزار وس ویور برای تجزیه و تحلیل و مصورسازی واژگان کلیدی و ترسیم نقشه علم استفاده شد. از پایگاه وب آو ساینس برای گردآوری داده‌های این پژوهش استفاده شد؛ زیرا این پایگاه داده به‌طوری گسترده و مکرر برای تجزیه و تحلیل انتشارات علمی استفاده می‌شود (یانگ، چن، لیو، جونگ، یوو و وانگ^۳، ۲۰۱۳) لازم به ذکر است که پایگاه وب آو ساینس توسط تامسون رویترز ایجاد شده است و جستجوی استنادی جامع را فراهم می‌کند. همچنین دسترسی به پایگاه داده‌های مختلف را می‌دهد (نوروزی چاکلی، ۱۳۹۰ نقل از ابراهیم‌زاده، شریفی آبادی و کربلایی، ۱۳۹۸). فرض اصلی برای گنجاندن مجلات در وب آو ساینس، تحقق چندین معیار از استانداردهای باکیفیت بالاست که حاکی از اعتبار مجله نمایه‌شده است (مریگو، ۲۰۱۴). کلیدواژه «مالیات» به صورت مختلف و با لحاظ کردن مشتقات آن به‌عنوان مبحث جستجو استفاده شد. علائم گیومه یا نقل قول در عبارت جستجو گنجانده شدند. این شرایط استحکام نتایج جستجو را تضمین

1 . the visualization of similarities (VOS)
2 . Vos Viewer
3 . Yang, Chen, Liu, Gong, Yu, Wang

می‌کند (ون نانن و همکاران، ۲۰۱۳) و باعث افزایش قابلیت اتکای نتایج می‌شود.

بازه زمانی پژوهش از ابتدا تا سال ۲۰۲۰ تعیین شد. تاریخی که آخرین بار از پایگاه وب آو ساینس برای استخراج اطلاعات استفاده شد ۲۳ فروردین ۱۳۹۹ بوده است. وب آو ساینس دارای یک دسته‌بندی در حوزه پژوهشی «اقتصاد و کسب و کار» است که در این دسته‌بندی طیف وسیعی از مجلات با گرایش مالی، حسابداری، اقتصاد و مدیریت وجود دارد، به همین منظور برای شناسایی مقالات مالیاتی که در رشته‌هایی چون حسابداری، مالی و اقتصاد نگاشته شده است، از این دسته‌بندی استفاده شد. فرمول جستجو در بخش Core Collection پایگاه وب آو ساینس به شرح ذیل بوده است:

TITLE: ("tax" or "taxation" or "taxing" or "taxed" or "taxes" or "taxable")

Refined by: RESEARCH AREAS: (BUSINESS ECONOMICS) AND DOCUMENT TYPES: (ARTICLE), All years

در این پژوهش از واژگانی کلیدی مورد استفاده نویسندگان مقالات برای تحلیل هم‌واژگانی استفاده شد؛ چراکه این واژگان توسط متخصصان این حوزه نگاشته شده است و درک بهتری از موضوع مقالات می‌دهد. تعداد کل واژگان کلیدی ۱۴۷۳۹ بود. در نرم‌افزار وس ویوور از هم‌رخدادی ۲۰ واژه استفاده شد و در نهایت تعداد واژه‌های کلیدی انتخاب شده ۱۵۴ واژه بوده است. هم‌رخدادی ۲۰ انتخاب شد؛ زیرا هرچه میزان هم‌رخدادی بالاتر باشد واژگان و خوشه‌های مهم قابلیت تشخیص بهتری دارند. از همین رو با بررسی هم‌رخدادی‌های متفاوت، هم‌رخدادی ۲۰ مناسب تشخیص داده شد. لازم به ذکر است که قبل از انجام تحلیل تلاش شد تا حد امکان، واژه‌هایی که به صورت املاء‌های مختلف و به یک معنی بودند، یک‌شکل شوند. اطلاعات مجلات، کشورها، مقالات پراستناد و داغ و مقالات نمایه‌شده ایرانی در پایگاه وب آو ساینس در فایل اکسل ذخیره شدند و مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌های پژوهش

پاسخ به سؤال اول پژوهش: روند انتشار مقالات حوزه مالیات در پایگاه وب آو ساینس چگونه است؟

کل تولیدات علمی مربوط به حوزه مالیات که در پایگاه وب آو ساینس نمایه شده‌اند، تعداد ۲۸۰۷۲ مقاله است. انتشار مقالات این حوزه از سال ۱۹۰۰ تا ۲۰۲۰ بوده است. بیشترین تولیدات علمی مربوط به سال ۲۰۱۹ با ۱۰۳۳ مقاله است. کمترین تولیدات مربوط به سال ۱۹۰۳ با ۱ مقاله است.

جدول ۱. تعداد انتشار مقالات مالیات در هر سال

سال	تعداد	سال	تعداد	سال	تعداد	سال	تعداد	سال	تعداد
۱۹۰۰	۲	۱۹۲۶	۵۶	۱۹۵۲	۱۱۱	۱۹۷۸	۳۷۲	۲۰۰۴	۲۷۷
۱۹۰۱	۵	۱۹۲۷	۴۷	۱۹۵۳	۸۹	۱۹۷۹	۴۱۴	۲۰۰۵	۳۹۶
۱۹۰۲	۴	۱۹۲۸	۵۸	۱۹۵۴	۹۶	۱۹۸۰	۳۱۹	۲۰۰۶	۴۰۹
۱۹۰۳	۱	۱۹۲۹	۵۶	۱۹۵۵	۹۷	۱۹۸۱	۳۴۳	۲۰۰۷	۴۸۷
۱۹۰۴	۳	۱۹۳۰	۵۶	۱۹۵۶	۲۰۹	۱۹۸۲	۳۹۷	۲۰۰۸	۶۵۴
۱۹۰۵	۲	۱۹۳۱	۷۴	۱۹۵۷	۲۲۰	۱۹۸۳	۳۵۲	۲۰۰۹	۶۴۵
۱۹۰۶	۴	۱۹۳۲	۷۷	۱۹۵۸	۲۰۹	۱۹۸۴	۳۳۵	۲۰۱۰	۷۱۴

ادامه جدول ۱. تعداد انتشار مقالات مالیات در هر سال

سال	تعداد	سال	تعداد	سال	تعداد	سال	تعداد	سال	تعداد
۱۹۰۷	۷	۱۹۳۳	۹۲	۱۹۵۹	۲۰۵	۱۹۸۵	۳۴۴	۲۰۱۱	۶۶۰
۱۹۰۸	۲	۱۹۳۴	۸۵	۱۹۶۰	۱۶۹	۱۹۸۶	۳۷۷	۲۰۱۲	۷۴۸
۱۹۰۹	۹	۱۹۳۵	۱۱۰	۱۹۶۱	۱۷۱	۱۹۸۷	۳۸۲	۲۰۱۳	۶۹۵
۱۹۱۰	۱۵	۱۹۳۶	۱۱۵	۱۹۶۲	۱۷۵	۱۹۸۸	۳۲۰	۲۰۱۴	۷۸۴
۱۹۱۱	۱۱	۱۹۳۷	۱۲۱	۱۹۶۳	۱۶۴	۱۹۸۹	۳۱۲	۲۰۱۵	۷۶۳
۱۹۱۲	۶	۱۹۳۸	۱۰۰	۱۹۶۴	۱۵۳	۱۹۹۰	۳۳۷	۲۰۱۶	۷۷۴
۱۹۱۳	۵	۱۹۳۹	۱۲۷	۱۹۶۵	۱۷۷	۱۹۹۱	۳۰۰	۲۰۱۷	۹۶۲
۱۹۱۴	۸	۱۹۴۰	۱۱۵	۱۹۶۶	۱۶۹	۱۹۹۲	۳۱۶	۲۰۱۸	۹۷۸
۱۹۱۵	۷	۱۹۴۱	۱۰۸	۱۹۶۷	۱۷۸	۱۹۹۳	۲۸۸	۲۰۱۹	۱۰۳۳
۱۹۱۶	۳۵	۱۹۴۲	۱۱۴	۱۹۶۸	۱۶۹	۱۹۹۴	۲۷۶	۲۰۲۰	۱۵۲
۱۹۱۷	۳۶	۱۹۴۳	۱۱۲	۱۹۶۹	۱۷۹	۱۹۹۵	۳۰۲		
۱۹۱۸	۳۶	۱۹۴۴	۱۱۷	۱۹۷۰	۲۶۷	۱۹۹۶	۳۰۶		
۱۹۱۹	۳۵	۱۹۴۵	۱۳۳	۱۹۷۱	۱۵۷	۱۹۹۷	۲۹۱		
۱۹۲۰	۴۵	۱۹۴۶	۱۱۷	۱۹۷۲	۹۶	۱۹۹۸	۳۱۴		
۱۹۲۱	۲۶	۱۹۴۷	۱۲۳	۱۹۷۳	۱۵۹	۱۹۹۹	۳۰۲		
۱۹۲۲	۱۹	۱۹۴۸	۱۲۱	۱۹۷۴	۳۳۴	۲۰۰۰	۳۱۸		
۱۹۲۳	۶۸	۱۹۴۹	۱۱۳	۱۹۷۵	۳۹۲	۲۰۰۱	۳۶۰		
۱۹۲۴	۵۹	۱۹۵۰	۱۲۰	۱۹۷۶	۴۱۰	۲۰۰۲	۲۷۰		
۱۹۲۵	۷۸	۱۹۵۱	۱۱۲	۱۹۷۷	۵۰۷	۲۰۰۳	۳۲۵		

در نمودار ۱ روند انتشار مقالات نشان داده شده است. نمودار، روند افزایشی مقالات در سال‌های اخیر را نشان می‌دهد. البته لازم به ذکر است که سال ۲۰۲۰ یک سال کامل را با توجه به زمان جستجو و عدم خاتمه این سال دربرنمی‌گیرد.

پاسخ به سؤال دوم پژوهش: وضعیت نقشه واژگان کلیدی مقالات مالیات چگونه است؟

در تصویر ۱ نقشه هم‌رخدادی واژگان کلیدی مقالات نشان داده شده است. اندازه دایره‌ها، تعداد تکرار واژه‌های کلیدی را نشان می‌دهد. به عبارتی هر چه اندازه دایره بزرگ‌تر باشد، فراوانی تکرار واژگان آن حوزه بیشتر است. در تحلیل نقشه هم‌رخدادی واژگان کلیدی، فاصله نسبی هر مفهوم نسبت به مفهوم دیگر مورد تأکید است. نزدیکی واژگان کلیدی در نقشه به معنای ارتباط بیشتر مفاهیم با یکدیگر است. هر چه خطوط از ضخامت بیشتر و فاصله کمتری برخوردار باشد، ارتباط بین واژه‌ها قوی‌تر است. ارتباط واژگان با شمارش تعداد مرتبه‌هایی که واژگان کلیدی با هم توسط نویسندگان در قسمت واژگان کلیدی مقالات تکرار شده اند صورت می‌گیرد. واژگان کلیدی در نقشه از پراکندگی خوبی برخوردار هستند که حاکی از تنوع موضوعات پژوهشی دارد.

جدول ۲. موضوعات پژوهشی حوزه مالیات در پایگاه وب آو ساینس

ردیف	رنگ خوشه	تعداد اقلام خوشه	واژگان کلیدی
۱	قرمز	۲۶	مالیات بر ارزش آگهی، مالیات کربن، تغییرات آب و هوایی، خط‌مشی آب و هوایی، توزیع سود مضاعف، کارایی، مالیات بر انرژی، خط‌مشی محیط زیست، مالیات بر محیط زیست، اصلاح مالیات زیست‌محیطی، برابری، مالیات داخلی ^۱ ، خارجی‌ها ^۲ ، مالیات سوخت، مالیات بنزین، تعادل عمومی، رقابت ناقص، انحصار چندجانبه، مالیات پیگویی ^۳ ، آلودگی، اجناس عمومی، یارانه، اصابت مالیاتی، مالیات واحد، رفاه
۲	سبز	۲۲	عدم تقارن اطلاعاتی، مالیات کالا، مالیات بر درآمد دوگانه، آموزش، مالیات تک‌نرخ، رشد، توزیع درآمد، نابرابری درآمد، مالیات‌بندی درآمد، نابرابری، شبیه‌سازی خرد، مهاجرت، مالیات بر درآمد بهینه، مالیات‌بندی بهینه، مالیات بر درآمد شخصی، فقر، مالیات‌بندی تصاعدی ^۴ ، گزینه‌های واقعی، توزیع مجدد، اصلاحات مالیاتی، عدم قطعیت، بیکاری
۳	آبی پرننگ	۲۴	تفاوت مالیات تشخیصی و ابرازی، حاکمیت شرکتی، مسئولیت اجتماعی شرکتی، مالیات شرکتی، مالیات‌بندی، اجتناب مالیاتی، اجتناب مالیات شرکتی، مالیات معوق، مدیریت سود، اثربخشی، نرخ مالیات، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، تغییر درآمد، مالیات‌بندی بین‌المللی، شرکت‌های چندملیتی، تغییر سود، تهور مالیاتی، الزام مالیاتی، بهشت مالیاتی، مدیریت مالیات، برنامه‌ریزی مالیاتی، درآمد مشمول مالیات، قیمت‌گذاری انتقالی، مالیات تکلیفی
۴	زرد	۱۸	مالیات بر سرمایه، مصرف، مالیات بر درآمد شرکت، رشد اقتصادی، اخلاق، خط‌مشی مالی، مالیات غیرمستقیم، مالیات‌بندی غیرمستقیم، مالیات بر املاک، ریسک، اداره مالیاتی، مبنای مالیاتی، بار مالیاتی، نرخ مالیاتی، درآمد مالیاتی، ساختار مالیاتی، سیستم مالیاتی، مالیات بر ارزش افزوده
۵	بنفش	۱۷	مالیات تجاری، مالیات‌بندی تجاری، اعتبار مالیاتی بر اساس درآمد کسب‌شده، توسعه اقتصادی، استخدام، کارآفرینی، نوآوری، مؤسسات، مالیات محلی ^۵ ، مالیات حقوق و دستمزد، مالیات بر اموال، مالیه عمومی، تحقیق و توسعه، مالیات بر فروش، اعتبار مالیاتی، مشوق‌های مالیاتی، خط‌مشی مالیاتی
۶	آبی	۱۷	حسابداری، مالیات بر سود سرمایه، ساختار سرمایه، هزینه سرمایه، بدهی، مالیات سود سهام، سود سهام، مالیات بر املاک، مسکن، سرمایه‌گذاری، نرخ مالیات حاشیه‌ای، انتخاب پرتفو، مقررات، مالیات، مالیات‌بندی، مخارج مالیاتی، ارزش‌گذاری
۷	نارنجی	۱۲	تحرك سرمایه، مالیات معاملات مالی، فدرالیسم مالی، جهانی‌سازی، اقتصاد سیاسی، رقابت مالیاتی، تناسب مالیاتی، هماهنگی مالیات، مالیات توبین، تجارت ^۶ ، رأی‌دادن، اتحادیه اروپا

1. excise tax
2. externalities
3. pigouvian
4. progressive taxation
5. Local tax
6. trade

ادامه جدول ۲. موضوعات پژوهشی حوزه مالیات در پایگاه وب آو ساینس

ردیف	رنگ خوشه	تعداد اقلام خوشه	واژگان کلیدی
۸	قهوه‌ای	۹	اقتصاد رفتاری، فساد، تورم، بخش غیررسمی، نظریه چشم‌انداز، اقتصاد سایه، رعایت مالیاتی، فرار مالیاتی، روحیه مالیاتی
۹	صورتی	۹	مالیات‌بندی درآمد سرمایه، مالیات سرمایه، مالیات بر مصرف، رشد درون‌زا، سرمایه انسانی، مالیات بر درآمد، عرضه نیروی کار، هم‌پوشانی نسل‌ها، امنیت اجتماعی

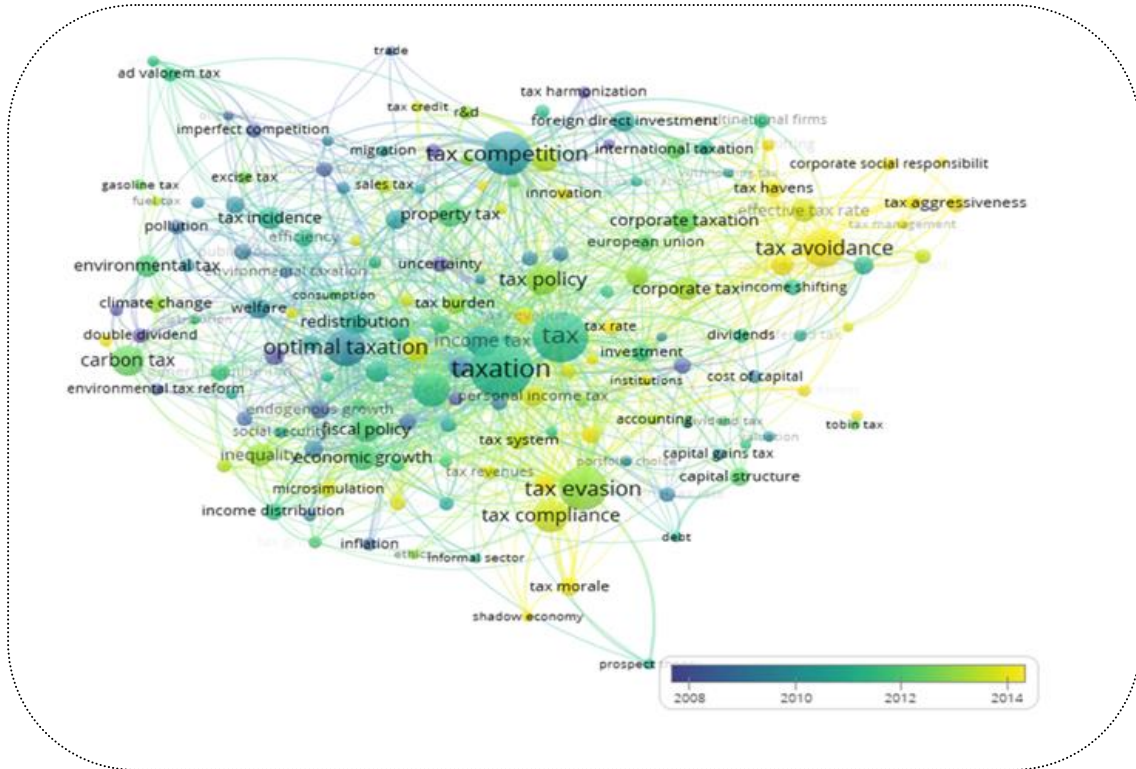
در جدول ۳ تعدادی از کلیدواژه‌ها که دارای بیشترین هم‌رخدادی بوده‌اند نشان داده شده است.

جدول ۳. واژه‌های کلیدی دارای هم‌رخدادی بالا

هم‌رخدادی	واژه کلیدی	ردیف
۶۱۷	مالیات‌بندی	۱
۵۰۰	مالیات	۲
۳۶۸	فرار مالیاتی	۳
۳۶۶	رقابت مالیاتی	۴
۲۷۶	اجتناب مالیاتی	۵
۲۵۵	مالیات‌بندی بهینه	۶
۲۴۶	اصلاحات مالیاتی	۷
۲۰۹	رعایت مالیاتی	۸
۱۸۲	خط‌مشی مالیاتی	۹
۱۷۸	مالیات کربن	۱۰
۱۷۳	مالیات بر درآمد	۱۱
۱۲۴	خط‌مشی مالی	۱۲
۱۲۴	رشد اقتصادی	۱۳
۱۲۲	مالیات اموال	۱۴
۱۱۶	مالیات‌بندی شرکتی	۱۵
۱۱۰	توزیع مجدد	۱۶
۱۰۹	مالیات شرکتی	۱۷
۱۰۹	مشوق مالیاتی	۱۸
۱۰۹	نرخ مؤثر مالیاتی	۱۹
۱۰۵	مالیات بر ارزش‌افزوده	۲۰
۱۰۲	نابرابری	۲۱
۹۷	مالیات زیست‌محیطی	۲۲
۹۱	اصابت مالیاتی	۲۳
۸۶	برنامه‌ریزی مالیاتی	۲۴
۸۳	رفاه	۲۵

بررسی وضعیت تولیدات علمی و هم‌رخدادی واژگان کلیدی حوزه مالیات بر اساس مقالات نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس

تصویر (۲) تجزیه و تحلیل واژگان کلیدی مالیات را در طی زمان نشان می‌دهد. رنگ هر واژه، بیانگر میانگین سال انتشار آن است؛ یعنی میانگین زمانی که واژه کلیدی مدنظر در مقالات مختلف وجود داشته است. به‌طور نمونه میانگین واژه اجتناب مالیاتی، روحیه مالیاتی و مسئولیت اجتماعی شرکتی که به رنگ زرد است، به‌طور تقریبی به سال ۲۰۱۴ برمی‌گردد.

تصویر ۲. نقشه واژگان کلیدی مالیات در طی زمان از نمای برجستگی

پاسخ به سؤال سوم پژوهش: کدام کشورها دارای بیشترین مقالات در حوزه مالیات هستند؟

در این بخش مبدأ تولیدکننده مقالات مورد بررسی قرار می‌گیرد. همان‌طور که جدول زیر نشان می‌دهد، کشورهای آمریکا و انگلستان و آلمان دارای بیشترین مقالات در حوزه مالیات هستند. واضح است که آمریکا مؤثرترین و اثرگذارترین کشور در حوزه پژوهشی مالیات است و با کسب بهترین نتایج و با اختلاف زیاد نسبت به کشور دوم یعنی انگلستان در جایگاه اول قرار دارد.

جدول (۴) کشورهای فعال در حوزه مالیات

کشور	تعداد	درصد
آمریکا	۱۰۸۳۲	۳۸.۵۸۶
انگلستان	۱۴۷۵	۵.۲۵۴
آلمان	۱۲۵۳	۴.۴۶۴
کانادا	۱۱۲۷	۴.۰۱۵
استرالیا	۸۲۲	۲.۹۲۸

ادامه جدول (۴) کشورهای فعال در حوزه مالیات

کشور	تعداد	درصد
فرانسه	۵۹۸	۲.۱۳
ایتالیا	۵۶۴	۲.۰۰۹
اسپانیا	۵۲۷	۱.۸۷۷
چین	۴۸۵	۱.۷۲۸
ژاپن	۴۴۹	۱.۵۹۹

پاسخ به سؤال چهارم پژوهش: مجلات پیشرو در حوزه مالیات کدام است؟

مجلات نقش مهمی در توسعه یک رشته و یک مبحث موضوعی دارند. درحقیقت مجلات منعکس کننده موضوعاتی هستند که از دیدگاه جامعه دانشگاهی و متخصصان یک حوزه مهم است. از این حیث برخی مجلات نسبت به یک موضوع خاص پیشرو بوده و دارای تمایل بیشتری برای انتشار مقاله در آن زمینه هستند و مقالات بیشتری در یک حوزه خاص منتشر می کنند. جدول ۵ مجلاتی که دارای تعداد زیادی از انتشارات مالیاتی هستند را نشان داده شده است. مجله مالیات بندی با ۲۰۲۱ مقاله، بیشترین مقالات مالیات را منتشر کرده است و مجله اقتصاد عمومی با ۲۹۶۷۹ استناد، بالاترین رتبه را در بین مجلات دارد. در همین راستا نویسندگان می توانند برای شناسایی حوزه های داغ پژوهشی با استفاده از جدول ذیل مجلات پیشرو در حوزه مالیات را شناسایی و مقالات مندرج در آن را بررسی نمایند.

جدول ۵. مجلات پیشرو در حوزه مالیات

رتبه	رتبه از نظر تعداد مقالات		رتبه از نظر میزان استناد به مجله	
	عنوان مجله	تعداد مقالات	درصد از ۲۸۰۷۲	عنوان مجله
۱	Journal of Taxation	۲۰۲۱	۷.۱۹۹	Journal of Public Economics
۲	National Tax Journal	۱۷۳۲	۶.۱۷	American Economic Review
۳	Taxes	۱۱۰۹	۳.۹۵۱	National Tax Journal
۴	Journal of public Economics	۹۹۰	۳.۵۲۷	Journal of Political Economy
۵	The Tax Magazine-Taxes	۹۸۹	۳.۵۲۳	Journal of Finance
۶	خبرنامه of the National Tax Association	۷۴۶	۶۵۷.۲	Journal of Financial Economics
۷	Journal of Accountancy	۶۳۰	۲.۲۴۴	Quarterly Journal of Economics
۸	International Tax and Public Finance	۴۴۴	۱.۵۸۲	Accounting Review
۹	Tax Magazine	۴۳۰	۱.۵۳۲	International Tax And Public Finance
۱۰	Betrieb	۴۱۸	۱.۴۸۹	Review of Economic Studies
۱۱	American Economic Review	۴۰۱	۱.۴۲۸	Review of Economics and Statistics

ادامه جدول ۵. مجلات پیشرو در حوزه مالیات

رتبه	رتبه از نظر تعداد مقالات		رتبه از نظر میزان استناد به مجله	
	عنوان مجله	تعداد مقالات	درصد از ۲۸۰۷۲	میزان استناد
۱۲	Bulletin for International Taxation	۳۹۴	۱.۴۰۴	۴۰۹۲
۱۳	Finances/Public Finance publiques	۳۶۱	۱.۲۸۶	۴۰۶۵
۱۴	Economics Letters	۳۰۳	۱.۰۷۹	۳۵۸۹
۱۵	Accounting Review	۲۹۰	۱.۰۳۳	۳۴۸۹
۱۶	Public Finance Review	۲۵۸	۰.۹۱۹	۳۳۳۲
۱۷	National Income Tax Magazine	۲۴۱	۰.۸۵۹	۳۲۴۵
۱۸	Journal of Real Estate Taxation	۲۳۹	۰.۸۵۱	۲۹۷۶
۱۹	Public Finance Quarterly	۲۳۸	۰.۸۴۸	۲۸۸۳
۲۰	Journal of Political Economy	۲۱۴	۰.۷۶۲	۲۶۱۶

پاسخ به سؤال پنجم پژوهش: کدام‌یک از مقالات دارای بیشترین ارجاع در حوزه مالیات هستند؟

از شاخص‌های مهم سنجش بهره‌وری پژوهش، بررسی میزان استنادات به مقاله با توجه به زمان انتشار مقاله است. مقالات دارای استناد بالا مقالاتی هستند که از نظر تعداد استنادهای دریافتی در رشته موضوعی خود در زمره مقالات یک درصد برتر قرار می‌گیرند. در جدول ۶، ۱۰ مقاله دارای استناد بالا با توجه به زمان انتشار مقاله نمایش داده شده است. همان‌طور که جدول ۶ نشان می‌دهد پرارجاع‌ترین مقاله مربوط به مقاله چتی و همکاران (۲۰۰۹) است. بعد از آن مقالات هانلون و همکاران (۲۰۱۰) و رامر و همکاران (۲۰۱۰) در رده‌های دوم و سوم قرار دارند. جدول ۶ نشان می‌دهد که نگارش چه مقالاتی و در چه حوزه‌هایی منجر به افزایش استناد به نویسندگان می‌شود؛ مثلاً مقاله چتی و همکاران (۲۰۰۹)، دارای ۵۴۲ ارجاع است که نشان‌دهنده اهمیت موضوع مورد بررسی و جهت‌گیری تحقیقات آتی است. این مقاله به‌طور میانگین به ازای هر سال ۴۵.۱۷ ارجاع را داشته است.

جدول ۶. مقالات و نویسندگان پراستناد

ردیف	عنوان	نویسندگان	عنوان منبع	سال انتشار	تعداد کل استنادها	میانگین استناد
۱	Saliency and Taxation: Theory and Evidence	Chetty, Raj; Looney, Adam; Kroft, Kory	AMERICAN ECONOMIC REVIEW	۲۰۰۹	۵۴۲	۴۵.۱۷
۲	A review of tax research	Hanlon, Michelle; Heitzman, Shane	JOURNAL OF ACCOUNTING & ECONOMICS	۲۰۱۰	۵۰۷	۴۶.۰۹
۳	The Macroeconomic Effects of Tax Changes: Estimates Based on a New Measure of Fiscal Shocks	Romer, Christina D.; Romer, David H.	AMERICAN ECONOMIC REVIEW	۲۰۱۰	۴۲۲	۳۸.۳۶

ادامه جدول ۶. مقالات و نویسندگان پراستناد

ردیف	عنوان	نویسندگان	عنوان منبع	سال انتشار	تعداد کل استنادها	میانگین استناد
۴	Are family firms more tax aggressive than non-family firms?	Chen, Shuping; Chen, Xia; Cheng, Qiang; Shevlin, Terry	JOURNAL OF FINANCIAL ECONOMICS	۲۰۱۰	۳۶۹	۳۳.۵۵
۵	The Effects of Executives on Corporate Tax Avoidance	Dyregang, Scott D.; Hanlon, Michelle; Maydew, Edward L.	ACCOUNTING REVIEW	۲۰۱۰	۲۹۴	۲۶.۷۳
۶	The Origins of State Capacity: Property Rights, Taxation, and Politics	Besley, Timothy; Persson, Torsten	AMERICAN ECONOMIC REVIEW	۲۰۰۹	۲۸۸	۲۴
۷	The Elasticity of Taxable Income with Respect to Marginal Tax Rates: A Critical Review	Saez, Emmanuel; Slemrod, Joel; Giertz, Seth H.	JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE	۲۰۱۲	۲۷۸	۳۰.۸۹
۸	Corporate tax avoidance and stock price crash risk: Firm-level analysis	Kim, Jeong-Bon; Li, Yinghua; Zhang, Liandong	JOURNAL OF FINANCIAL ECONOMICS	۲۰۱۱	۲۷۰	۲۷
۹	The Impact of Family Income on Child Achievement: Evidence from the Earned Income Tax Credit	Dahl, Gordon B.; Lochner, Lance	AMERICAN ECONOMIC REVIEW	۲۰۱۲	۲۵۰	۲۷.۷۸
۱۰	Unwilling or Unable to Cheat? Evidence From a Tax Audit Experiment in Denmark	Kleven, Henrik Jacobsen; Knudsen, Martin B.; Kreiner, Claus Thustrup; Pedersen, Soren; Saez, Emmanuel	ECONOMETRICA	۲۰۱۱	۲۳۴	۲۳.۴

پاسخ به سؤال ششم پژوهش: مقاله داغ پژوهشی در حوزه مالیات چیست؟

مقالات داغ، مقالاتی هستند که خیلی سریع نسبت به مقالات مشابه در همان حوزه موضوعی و همان بازه زمانی استناد دریافت می‌کنند. این مقالات بایستی در دو سال اخیر منتشر شده و میزان کافی استناد هم در دو ماه اخیر مورد محاسبه دریافت شده باشند (وب آو ساینس، ۲۰۲۰). همان‌طور که در جدول ۷ نشان داده شده است، مقاله داغ پژوهشی در حوزه مالیات متعلق به فاس و همکاران (۲۰۱۹) است. این مقاله دارای ۷ استناد بوده است.

جدول ۷. مقاله داغ در حوزه مالیات

عنوان	نویسندگان	عنوان منبع	سال انتشار	تعداد استنادها	میانگین استناد
Taxing the multinational enterprise: On the forced redesign of global value chains and other inefficiencies	Foss, Nicolai J.; Mudambi, Ram; Murtinu, Samuele	JOURNAL OF INTERNATIONAL BUSINESS STUDIES	۲۰۱۹	۷	۳.۵

پاسخ به سؤال هفتم پژوهش: وضعیت انتشار مقالات ایرانی در پایگاه وب آو ساینس چگونه است؟

از کشور ایران در مجموع ۲۳ مقاله در حوزه مالیات در پایگاه وب آو ساینس نمایه شده است و بیشترین مقالات در سال ۲۰۱۹ منتشر شده است. جدول ۸ روند انتشار مقالاتی که به نام ایران در پایگاه وب آو ساینس نمایه شده است نشان می‌دهد. لازم به ذکر است که زبان مورد استفاده تمام مقالات ایرانی، انگلیسی بوده است.

جدول ۸. روند انتشار مقالات ایرانی

سال انتشار	تعداد	نسبت از ۲۳ مقاله
۲۰۲۰	۳	۰.۱۳۰
۲۰۱۹	۶	۰.۲۶۰
۲۰۱۸	۴	۰.۱۷۴
۲۰۱۷	۵	۰.۲۱۷
۲۰۱۶	۱	۰.۰۴۳
۲۰۱۱	۳	۰.۱۳۰
۱۹۷۹	۱	۰.۰۴۳
جمع	۲۳	۱

جدول ۹، سه نویسنده فعال ایرانی را نشان می‌دهد. پرتولیدترین نویسنده ایرانی در پایگاه وب آو ساینس صالحی بوده است و بعد از ایشان، اکبری و ولاشانی در رده‌های دوم و سوم قرار دارند.

جدول ۹. سه نویسنده فعال ایرانی در حوزه مالیات

نویسنده	تعداد	نسبت از ۲۳ مقاله
مهدی صالحی	۶	۰.۲۶۱
فرزانه اکبری	۲	۰.۰۸۷
علی اکبر باقرپور ولاشانی	۲	۰.۰۸۷

جدول ۱۰. دو مقاله ایرانی دارای ارجاع بالا در حوزه مالیات

عنوان مقاله	نویسندگان	عنوان منبع	سال انتشار	مجموع استنادات	میانگین استناد
Detecting corporate tax evasion using a hybrid intelligent system: A case study of Iran	Rahimikia, Eghbal; Mohammadi, Shapour; Rahmani, Teymur; Ghazanfari, Mehdi	INTERNATIONAL JOURNAL OF ACCOUNTING INFORMATION SYSTEMS	۲۰۱۷	۴	۱
Country characteristics and preferences over tax principles	Hashimzade, Nigar; Khodavaishi, Hassan; Myles, Gareth D	INTERNATIONAL TAX AND PUBLIC FINANCE	۲۰۱۱	۳	۰.۳

همچنین بررسی یافته‌ها نشان داد که دانشگاه آزاد اسلامی با ۷ مقاله، فعال‌ترین نهاد آموزشی کشور بوده است. دانشگاه فردوسی مشهد نیز با ۶ مقاله در رده دوم قرار دارد. رحیمی‌کیا و همکاران بهره‌ورترین محققان هستند. مقاله آنان در سال ۲۰۱۷ منتشر شده است و در مجموع ۴ استناد به این مقاله شده است. جدول ذیل مقالاتی که حداقل سه استناد را دریافت کرده‌اند نشان می‌دهد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش، تحلیل کتاب‌سنجی مقالات حوزه مالیات در پایگاه وب آو ساینس بوده است. روند انتشار مقالات در سال‌های ۱۹۲۰ تا ۲۰۲۰ در کل صعودی بوده است و به‌خصوص در سال ۲۰۱۹ تعداد مقالات منتشرشده بسیار زیاد بوده است که این امر نشان می‌دهد حوزه مالیات همچنان مورد توجه محققان است. در واقع هرچند که تعداد مقالات نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس زیاد بوده است که این امر نشان‌گر غنی‌بودن حوزه مالیات از حیث ادبیات پژوهشی است ولیکن روند رو به رشد انتشار مقالات در پایگاه وب آو ساینس در سال‌های اخیر نشانگر این است که این حوزه همچنان می‌تواند نوید انجام تحقیقات جدید و با دانش‌افزایی و نوآوری مناسب و شایسته را بدهد.

نتایج نشان داد در حوزه مالیات ۹ خوشه یا موضوع اصلی وجود دارد. واژگان کلیدی مالیات بندی، مالیات، فرار مالیاتی، رقابت مالیاتی، اجتناب مالیاتی، مالیات بهینه و اصلاحات مالیاتی از بیشترین فراوانی برخوردار بودند. نتایج این پژوهش در تطابق با یافته‌های هانولون و هیزمن (۲۰۱۰) است. بر اساس یافته‌های پژوهش هانولون و هیزمن (۲۰۱۰) حوزه اجتناب مالیاتی از محورهای اصلی ادبیات پژوهشی حوزه مالیات است. در پژوهش نوبخت (۱۳۹۸) نیز فرار مالیاتی به‌عنوان محور موضوعی مهم مورد تأیید قرار گرفت. این خوشه‌ها با محورهای موضوعی مربوطه دارای موضوعات مهمی هستند که می‌توانند مورد توجه دانشگاهیان و سیاست‌گذاران قرار گیرد. به‌طور کلی جامعه علمی و حرفه‌ای کشور با استفاده از نقش علم می‌تواند دیدی جامع نسبت به ساختار مباحث مهم مالیات در سطح بین‌المللی پیدا کند و با موضوعات اصلی پژوهشی حوزه مالیات آشنا شود.

یکی از خوشه‌های کلیدی شناخته‌شده در ادبیات پژوهشی حوزه مالیات مبحث مالیات کربن و مالیات زیست‌محیطی بوده است که با پژوهش ژانگ و همکاران (۲۰۱۶) در تطابق است. طبق پژوهش ژانگ و همکاران (۲۰۱۶) حوزه‌های کلیدی تحقیقاتی در زمینه مالیات کربن مبتنی بر تحلیل هم‌واژگانی شامل تغییرات آب و هوایی و خط‌مشی‌های مربوطه، تجارت انتشار کربن، اثرات اقتصادی و اجتماعی مالیات کربن و انرژی تجدیدپذیر است.

نتایج این پژوهش نشان داد که روند موضوعی حوزه مالیات در طول زمان دچار تغییراتی شده است. در تحقیقات اخیر حوزه مالیات به حوزه مسئولیت اجتماعی شرکتی بسیار توجه می‌شود. درحقیقت در سالیان اخیر توجه جوامع معطوف بر این است که شرکت‌ها نه تنها باید به فکر خلق ارزش برای سهام‌داران خود باشند، بلکه بایستی به ارزش‌های زیست‌محیطی و اجتماعی نیز توجه نموده و اهداف شرکت را در راستای آن تنظیم نمایند. لذا جهت‌گیری تحقیقات آتی به این مباحث احتمالاً بیش از پیش خواهد بود و لازم است که محققان داخلی نیز به این امر توجه نمایند.

یافته‌ها نشان داد که آمریکا و انگلستان بیشترین تعداد مقالات را داشته‌اند. در همین راستا، یافته‌های پژوهش مریگو (۲۰۱۴)، از آن حاکی‌اند که ایالات متحده بهره‌ورترین کشور در پژوهش‌های مالی است و بیشتر نویسندگان و مؤسسات تأثیرگذار در پژوهش‌های مالی مربوط به این کشور هستند. نتایج پژوهش ژانگ و همکاران (۲۰۱۶) نیز نشان داد که ایالات متحده آمریکا در زمینه پژوهشی مالیات کربن دارای مقام پیشرو است. نتایج این پژوهش همچنین

بررسی وضعیت تولیدات علمی و هم‌رخدادی واژگان کلیدی حوزه مالیات بر اساس مقالات نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس

در تطابق با یافته‌های مریگو و یانگ (۲۰۱۷) بود. البته باید به این نکته توجه داشت که یک کشور به مبدأ مؤسسه‌ای که مقاله را منتشر می‌کند مربوط می‌شود، اما تابعیت محققانی که مقاله را می‌نویسند، در نظر نمی‌گیرد. طبق گفته مریگو و یانگ (۲۰۱۷) این امر ممکن است حاکی از شکاف قابل توجه بین کشورها باشد؛ زیرا محققان خوب کشورها به ایالات متحده و انگلیس سفر کرده‌اند و در دانشگاه‌های آنجا مشغول به فعالیت هستند.

یافته‌ها نشان داد مجله مالیات‌بندی بیشترین مقالات مالیات را منتشر کرده و مجله اقتصاد عمومی بالاترین استناد را در بین مجلات داشته است. پراجاع‌ترین مقاله مربوط به پژوهش چتی و همکاران (۲۰۰۹) است. مقاله داغ پژوهشی در حوزه مالیات متعلق به فاس و همکاران (۲۰۱۹) است. با توجه به اینکه این مقاله به‌تازگی منتشر شده است، محققان از مطالب این مقاله می‌توانند برای نگارش مقالات جدید استفاده نمایند.

ایرانی‌ها در مجموع تنها ۲۳ مقاله داشته‌اند که حاکی از سهم پایین ایران در مجلات بین‌المللی است. ۲۳ مقاله ایرانی نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس به زبان انگلیسی بوده است. سهم پایین مقالات ایرانی می‌تواند به دلایل مختلفی رخ داده باشد. به‌طور نمونه بیشتر مجلات نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس به زبان انگلیسی است. از آنجاکه زبان اصلی نویسندگان ایرانی فارسی است و عمده نویسندگان ایرانی، نسبت به زبان انگلیسی از سطح بالایی برخوردار نیستند، از این رو برای ایرانی‌ها چاپ مقاله در نشریات انگلیسی‌زبان دشوار است. البته عوامل دیگری هم در سطح کلان و فردی (مانند میزان حمایت دانشگاه‌ها و دولت، مهارت و انگیزه پژوهشگر) وجود دارد که بر توان ایرانی‌ها در چاپ مقاله در سطح بین‌الملل اثر می‌گذارد. با این حال، با توجه به اینکه در سال ۲۰۱۹ نسبت به سال‌های گذشته بیشترین تعداد مقاله از ایران در پایگاه وب آو ساینس نمایه شده است، این امر شاید نشانگر تلاش برای ترقی جایگاه ایران در سطح بین‌الملل باشد.

صالحی با ۶ مقاله پرکارترین پژوهشگر ایرانی است و بعدازآن اکبری و باقرپور ولاشانی در رده دوم و سوم قرار دارند. رحیمی کیا و همکاران (۲۰۱۷) پراستنادترین محققان ایرانی هستند. دانشگاه آزاد اسلامی و فردوسی مشهد فعال‌ترین نهاد آموزشی کشور در زمینه انتشار مقاله در سطح بین‌المللی است. در پژوهش نوبخت (۱۳۹۸) نیز دانشگاه آزاد اسلامی دارای میزان انتشارات بالایی در حوزه مالیات بوده است.

این پژوهش تلاش کرد تا با پاسخ‌گویی به سؤالاتی از قبیل اینکه موضوعات کلیدی حوزه مالیات چیست؟ مقالات پراستناد و داغ پژوهشی چیست؟ مجلات برتر حوزه مالیات کدام است؟ وضعیت ایران در سطح بین‌المللی چگونه است؟ توجه محققان را به حوزه‌های پراهمیت پژوهشی مالیات جلب نماید. در واقع حوزه مالیات به دلیل اینکه حوزه‌ای بین‌رشته‌ای است، مورد توجه محققان بسیاری قرار دارد. محققان رشته‌هایی چون حسابداری، اقتصاد و مدیریت در این حوزه مشغول به تحقیق هستند. نتایج این پژوهش نشان داد که حوزه مالیات دارای ادبیات پژوهشی غنی‌ای است. یافته‌های اصلی این مقاله برای به‌دست‌آوردن یک نمای کلی از وضعیت علمی در تحقیقات مالیات با توجه به تحلیل‌های کتاب‌سنجی مفید است؛ بنابراین، می‌توان با توجه به برخی از شاخص‌های کلیدی، از جمله تعداد مقالات، میزان استنادها، کشورها، مجلات و واژگان کلیدی، به بینشی کلی در خصوص وضعیت مقالات این حوزه رسید.

شایان ذکر است که محدودیت‌های مختلفی در این پژوهش وجود داشت که باید در نظر گرفته شوند. از جمله اینکه این مطالعه مبتنی بر داده‌های پایگاه وب آو ساینس است، لذا سایر تحقیقات تأثیرگذار که در پایگاه وب آو ساینس نمایه نشده، در این مطالعه گنجانده نشده است. به‌طور مثال در این پژوهش مقالات ایرانی نمایه‌شده در پایگاه وب آو ساینس بسیار کم است، این امر ناشی از آن است که فارسی‌زبانان عمدتاً در مجلات داخلی مقالات خود را چاپ می‌کنند و عمده این مجلات داخلی در پایگاه وب آو ساینس نمایه نمی‌شود. البته ممکن است مقالاتی که

ایرانی‌ها در مجلات خارجی چاپ کرده‌اند، در پایگاه وب آو ساینس نمایه نشده باشد و در پایگاه‌های دیگری مانند اسکوپوس منتشر شده باشد. محدودیت اصلی دیگر در این است که در این پژوهش مقالات حوزه مالیات با دسته‌بندی پایگاه وب آو ساینس با محوریت «اقتصاد و کسب و کار» که عمدتاً مجلات حسابداری، مدیریت و اقتصاد در این دسته‌بندی قرار دارند، مورد بررسی قرار گرفت. با این حال ممکن است طیف وسیع دیگری از مقالات باشند که در این دسته‌بندی وب آو ساینس نبوده باشند.

پیشنهاد‌های اجرایی پژوهش

- با توجه به میزان کم انتشار مقالات حوزه مالیات از جانب کشور ایران در سطح بین‌الملل پیشنهاد می‌شود که متصدیان امر، با در نظر گرفتن مشوق‌هایی، محققان ایرانی را به انجام پژوهش در حوزه مالیات در سطح مجلات معتبر بین‌المللی به منظور بهبود رشد علمی ایران ترغیب نمایند؛
- می‌توان از موضوعات مورد اشاره در این پژوهش برای انجام تحقیقات آتی در حوزه مالیات استفاده کرد.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- با توجه به اینکه در این پژوهش حوزه‌هایی چون فرار مالیاتی، اجتناب مالیاتی و رقابت مالیاتی پرتکرارترین واژه کلیدی مورد استفاده در مقالات بوده است پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی کتاب‌سنجی مقالات حوزه مالیات با کلیدواژه مربوطه انجام پذیرد تا روند کلی تحقیقات این حوزه به صورت جزئی‌تر مشخص شود؛
- محققان آتی می‌توانند تحلیل‌های کتاب‌سنجی را برحسب هر یک از مجلات، رشته‌ها و کشورها نیز به طور جداگانه تحلیل نموده و به مقایسه یافته‌ها بپردازند؛
- پژوهشگران دیگر می‌توانند وضعیت تولیدات علمی حوزه مالیات را در پایگاه‌های دیگری مانند اسکوپوس مورد بررسی قرار داده و یافته‌های آن را با نتایج این پژوهش مقایسه نمایند.

فهرست منابع

- احمدی، حمید و عصاره، فریده (۱۳۹۶). مروری بر کاربردهای هم‌واژگانی. *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازمان‌دهی اطلاعات*، ۲۸ (۱)، ۱۲۵-۱۴۵.
- خانزادی، آزاد؛ حیدریان، مریم و مرادی، سارا. (۱۳۹۳). بررسی و تحلیل نقش و اثرات درآمدهای مالیاتی بر توزیع درآمد و توسعه انسانی (مطالعه موردی کشور ایران). *فصلنامه اقتصاد مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)*، ۱۱ (۴)، ۱۵۸-۱۳۵.
- سلیمانی امیری، غلامرضا؛ محمودخانی، مهناز و احمدی، ریحانه. (۱۳۹۸). نقش بلاک چین در فرایند حسابرسی: نگاهی بر نقشه علمی مقالات بلاک چین در پایگاه اسکوپوس. *هفدهمین همایش ملی حسابداری ایران، قم، ایران*.
- مehشیدی، کیهان و رفیعی مقدم، فریده. (۱۳۹۶). تحلیل محتوای پایان‌نامه‌های مالیاتی موجود در کتابخانه سازمان امور مالیاتی کشور (طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۸۹)، *پژوهشنامه علم‌سنجی*، ۳ (۱)، ۹۷-۱۰۸.
- نوبخت، یونس. (۱۳۹۸). مطالعه علم‌سنجی تولیدات علمی پژوهشنامه مالیات، *مطالعات دانش‌شناسی*، ۵ (۱۸)، ۳۳-۵۴.
- ابراهیم‌زاده، صنم؛ رضایی شریف‌آبادی، سعید؛ کربلا آقایی کامران، معصومه. (۱۳۹۸). بررسی وضعیت تولیدات علمی و ترسیم نقشه هم‌رخدادی واژگان حوزه رفتار اطلاعاتی مشارکتی بر اساس مقالات نمایه‌شده در پایگاه وب علوم. *پژوهش‌نامه علم‌سنجی*، ۵ (۹)، ۱۸۵-۲۰۲.

- Bonilla, C. A., Merigó, J. M., & Torres-Abad, C. (2015). Economics in Latin America: a bibliometric analysis. *Scientometrics*, 105(2), 1239-1252.
- Góngora Orjuela, A. (2010). The Importance of Bibliometric Studies. The Orinoquia Case. *ORINOQUIA*, 14(2), 121-122.
- GÜNAY, H.F. and Yardımcıoğlu, F., (2018). Bibliometric Analysis of the Journal Annals of Economics and Finance for the period 2000-2017. 5th International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS), 26-29 October 2018
- Hanlon, M., & Heitzman, S. (2010). A review of tax research. *Journal of accounting and Economics*, 50(2-3), 127-178.
- Khodabandelou, R., Mehran, G., & Nimehchisalem, V. (2018). A Bibliometric Analysis of 21st Century Research Trends in Early Childhood Education. *Revista Publicando*, 5, 137-163.
- Merigó, J. M., & Yang, J. B. (2017). Accounting research: a bibliometric analysis. *Australian Accounting Review*, 27(1), 71-100.
- Merigó, J.M. (2014). Bibliometric Analysis in Financial Research. 2014 IEEE Conference on Computational Intelligence for Financial Engineering & Economics (CIFER)
- Nevzorova, E. N., Bobek, S., Kireenko, A. P., & Sklyarov, R. A. (2016). Tax evasion: the discourse among government, business and science community based on bibliometric analysis. *Journal of Tax Reform*, 2(3), 227-244.
- Nevzorova, E. N., Kireenko, A. P., & Sklyarov, R. A. (2017). Bibliometric analysis of the literature on tax evasion in Russia and foreign countries. *Journal of Tax Reform*, 3(2), 115-130.
- Ritzhaupt, A. D., Stewart, M., Smith, P., & Barron, A. E. (2010). An investigation of distance education in North American research literature using co-word analysis. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 11(1), 37-60.
- Rodrigues, S.P., van Eck, N.J., Waltman, L., Jansen, F.W., 2014. Mapping patient safety: a large-scale literature review using bibliometric visualisation techniques. *BMJ Open* 4 (3).
- Schaltegger, S., Gibassier, D., & Zvezdov, D. (2013). Is environmental management accounting a discipline? A bibliometric literature review. *Meditari Accountancy Research*, 21(1), 4-31.
- van Nunen, K., Li, J., Reniers, G., & Ponnet, K. (2018). Bibliometric analysis of safety culture research. *Safety science*, 108, 248-258.
- Wang, B., Pan, S. Y., Ke, R. Y., Wang, K., & Wei, Y. M. (2014). An overview of climate change vulnerability: a bibliometric analysis based on Web of Science database. *Natural Hazards*, 74(3), 1649-1666.
- Web of Science. (2020). Retrieved from the Web of Science, 2020
- Yang, L., Chen, Z., Liu, T., Gong, Z., Yu, Y., Wang, J., 2013. Global trends of solid waste research from 1997 to 2011 by using bibliometric analysis. *Scientometrics* 96, 133-146.
- Zhang, K., Wang, Q., Liang, Q. M., & Chen, H. (2016). A bibliometric analysis of research on carbon tax from 1989 to 2014. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 58, 297-310.
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.